

УКРАЇНСЬКА МОВА, УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА, СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА ЯК НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ: ПРИНЦИПИ РЕФОРМУВАННЯ

УДК 373.5:811.161.2

В. Ф. Александрова

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 8–9 КЛАСІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

В останні роки посилюється увага науковців, лінгводидактів, вчителів до проблеми формування соціокультурної компетентності як одного із важливих показників готовності учнів до ефективної комунікації та як одного із необхідних чинників формування духовної культури особистості.

Оскільки досконале володіння українською мовою є вагомою умовою входження в соціум, визначення свого місця в ньому, розкриття потенційних можливостей особистості, то для успішного міжкультурного спілкування недостатньо лише засвоїти мовну систему і набути мовленнєвих умінь і навичок, необхідно навчитися користуватися мовою відповідно до умов соціокультурного середовища носіїв цієї мови, норм та способу життя, кодексу поведінки та загальноприйнятих форм дійсності.

Питання країнознавчого, лінгвокраїнознавчого й соціо-лінгвістичного аспектів навчання мови, змісту комунікативної компетентності висвітлюються у працях лінгвістів, лінгводидактів у контексті вивчення іноземної мови (Є. Верещагін, Н. Гез, С. Ніколаєва, В. Редько, В. Сафонова). Окремі статті присвячено проблемам реалізації соціокультурної змістової лінії в підручниках з української мови для основної школи (Н. Голуб, О. Горошкіна, С. Омельчук, М. Пентиліук, М. Плющ, Л. Попова, С. Караман, О. Караман, В.Тихоша та ін.).

Проте позакласна робота як один із додаткових ресурсів зацікавлення учнів основної школи українською мовою як навчальним предметом не була об'єктом спеціальних наукових досліджень. З огляду на це є необхідність розроблення технологій реалізації соціокультурної змістової лінії у позакласній роботі з української мови основної школи з метою формування соціокультурної компетентності учнів.

Спостереження за навчальним процесом, аналіз спеціальної психолого-педагогічної літератури, рівня оволодіння учнями основної школи комунікативними вміннями й навичками дозволили зробити висновок про те, що проблема прилучення через мову до культурних

надбань українського народу і людства загалом є актуальною та потребує подальшого вирішення.

Мета статті – визначити основні шляхи реалізації соціокультурного підходу до навчання української мови в основній школі, розглянути інноваційні види завдань для роботи з текстом соціокультурної тематики в позакласній роботі як одного із ефективних шляхів формування соціокультурної компетентності учнів.

Соціокультурна змістова лінія полягає у вивченні української мови не ізольовано, а в контексті представленої нею культури, адже культура кожного народу задована в його мові. Саме через мову відбувається пізнання народу, його культури, ментальності, способу життя, здійснюється обмін духовними цінностями, тобто завдяки мові людина пізнає світ, здобуває освіту, орієнтується в інформаційному просторі. Соціокультурна змістова лінія ґрунтується на позиції, що мова і культура постають у тісному взаємозв'язку, а учень як член суспільства – з одного боку основний носій мови, а з іншого – культури суспільства, тобто це творець культури і одночасно користувач культури.

З огляду на це можна стверджувати, що рідна мова виконує такі соціальні функції: 1) є засобом розвитку особистості як передумови розвитку народу; 2) використовується як засіб пізнання і комунікації. Тому сьогодні учитель-словесник повинен навчити учнів основної школи сприймати українську мову не суто як теоретико-граматичний комплекс, а як інтегровану систему, що накопичувалась і вибудовувалась століттями у взаємозв'язку з історією, літературою, етнографією, фольклором, традиціями тощо.

У зв'язку з цим вагомим значенням набуває соціокультурний аспект навчання мови, змістове наповнення якого здійснюється на основі накопичення, відбору і поширення соціокультурних відомостей.

Крім того, учитель-словесник основної школи повинен враховувати потреби, мотивації, можливості учнів, намагаючись відповісти на питання: що необхідно учням для того, щоб бути здатними використовувати мову для досягнення поставленої мети, для самореалізації особистості, її соціального становлення у сучасному суспільстві?

Призначення соціокультурної змістової лінії полягає у визначенні соціокультурної компетенції та формуванні соціокультурної компетентності учнів основної школи.

Лінгводидакт О. Горошкіна зазначає, що «...шляхом формування соціокультурної компетентності учнів є робота з текстом. Для вчителя текст – це засіб формування ціннісних орієнтацій, комунікативної, мовної, соціокультурної компетенцій учнів, для школярів текст – джерело інформації, об'єкт розуміння й вивчення.

Критеріями добору текстів уважаємо високий рівень їх інформативної насиченості, актуальність, доступність, щоб забезпечує можливість адекватного сприйняття змісту твору синхронно з його

читанням, наявність у тексті високого виховного потенціалу, наповненість дидактично значущими мовними одиницями відповідно до теми параграфа, урахування психологічних особливостей реципієнтів – адресатів мовлення, досконалість відбору мовних одиниць у створенні тексту відповідного стилю мови, здатність тексту бути об'єктом пошукової діяльності учнів, спроможність тексту спонукати учнів до словесного самовдосконалення» [1].

У статті *соціокультурну компетентність учнів 8–9 класів* тлумачимо, як сукупність знань, умінь, навичок і здібностей особистості, які надають можливість спілкуватися українською мовою в різних ситуаціях відповідно до норм мовлення і поведінки, а також традицій, культури. Соціокультурна компетенція учнів спрямована на розвиток світогляду школярів та їхню підготовку до сприйняття себе як носія національних цінностей; на усвідомлення власних обов'язків як члена суспільства і відповідальності за майбутнє своєї країни; знання культурних норм поведінки українського суспільства, загальноприйнятих форм самовираження і використання їх під час спілкування; розвиток умінь використовувати здобуті соціокультурні знання, уміння і навички відповідно до ситуацій спілкування і т. ін.

На думку В. Сафонової, *структура соціокультурної компетенції* як цілісної системи взаємопов'язаних компонентів поєднує країнознавчу, лінгвокраїнознавчу і соціолінгвістичну компетенцію [6, с. 48].

У педагогічній літературі *країнознавча компетенція* характеризується, як здатність особистості усвідомлювати знання про народ – носія мови, про культуру країни, про основні факти державного устрою, про історію, географію, економіку, літературу, мистецтво, особливості побуту, традицій, звичаїв тощо [5].

Лінгвісти та лінгводидакти *лінгвокраїнознавчу компетенцію* пов'язують зі знаннями особливостей мовленнєвої і немовленнєвої поведінки, які є важливими для спілкування, і вмінням поводити себе відповідно до цих знань: а) загальна інформованість (про умови й особливості повсякденного життя, міжособистісні стосунки, суспільні цінності тощо); б) соціальні умовності (початок і завершення бесіди, привітання, вибачення, жести); в) соціальні звичаї (візити, їжа, напої, запрошення). Тоді як *соціолінгвістичну компетенцію* – із використанням мови (з правилами ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, соціальними групами), зі здатністю обирати й використовувати мовні форми і засоби, адекватні меті та ситуації спілкування [4; 5].

Суть соціокультурної компетентності полягає у здатності особистості сприймати, аналізувати, оцінювати прочитані чи почуті українські тексти, висловлювання про Батьківщину, родину, історію рідного краю, народні звичаї і традиції, мистецтво, національні свята, рослинний і тваринний світ України, загальнолюдські цінності тощо і

добирати та використовувати ті з них, які необхідні для досягнення певної комунікативної мети.

Аналіз лінгводидактичної літератури, вивчення думок науковців дає змогу визначити основні шляхи формування соціокультурної компетентності учнів 8–9 класів на уроках української мови та у позакласній роботі:

1) проведення інтегрованих уроків (українська мова, українська література, історія, етика, народознавство, природознавство, образотворче мистецтво, музика тощо);

2) використання на уроках української мови та у позакласній роботі традиційних і пошук нових форм, методів і прийомів, які найкраще сприятимуть розвитку креативних умінь і творчих навичок учнів, їхньому прагненню до пізнання наукових істин, навколишнього світу, активізації інтелектуальної діяльності під час розв'язання теоретичних і практичних лінгвістичних завдань;

3) використання на уроках української мови та у позакласній роботі доцільно дібраного дидактичного матеріалу соціокультурної тематики [5].

На уроках української мови та у позакласній роботі необхідно успішно застосовувати спостереження над мовою тексту соціокультурної тематики, запитання та завдання, які потребують залучення матеріалу з різних навчальних предметів, виконання системи вправ, роботу з підручником, впровадження інноваційних форм і методів навчання.

Основним дидактичним матеріалом для формування соціокультурної компетентності учнів основної школи є текст, які повинні відповідати таким критеріям:

1) змістовність, інформативність, наповненість тексту відомостями про рідну мову та її місце серед інших мов світу, про культуру спілкування, мовленнєву етику, про духовну культуру, менталітет українського народу і т. ін; тексти мають бути проблемного характеру, щоб учні вчилися мислити, аналізувати та аргументовано доводити свою точку зору;

2) функціональність (можливість спостерігати за функціонуванням мовних одиниць у тексті, які вивчаються на уроці);

3) наявність широкого діапазону української лексики для збагачення словникового запасу учнів;

4) виховна спрямованість – найкращі зразки текстів різних жанрів і стилів мовлення повинні виховувати у старшокласників загальнолюдські цінності, формувати гуманістичний світогляд, національну свідомість, високу мораль, активну громадянську позицію;

5) доступність тексту для певного віку: як відомо, занадто складні тексти можуть викликати розчарування учнів, позбавити їх віри в успіх, а надто легкі тексти також не бажані, оскільки відсутність моменту переборення труднощів негативно відображається на зацікавленості

учнів, втрачається розвивальна функція у самому процесі навчання мови [1, с. 5].

Проілюструємо прикладний аспект формування соціокультурної компетентності учнів 9 класу через проектування позакласного заходу з української мови, присвяченого вивченню мовного контексту звичаїв і традицій під час українського весілля.

До проведення такого заходу потрібно готувати учнів заздалегідь: наприклад, поділити гуртківців на 6 груп, кожна з яких отримає завдання з чітко визначеною метою – сприяти формуванню в дев'ятикласників дослідницьких умінь з опрацювання інтеграційного текстового матеріалу.

Тематичні завдання для груп (заздалегідь підготовлені презентації та усні повідомлення учнів):

1. Матеріали описів українського весілля: Г. Біплана (1650), Г. Калиновського (1777), П. Чубинського (1877), О. Рошкевич та І. Франка (1886), Б. Грінченка (1899) та його вірш «Весілля» (1883).

2. Основні етапи українського весілля: Сватання. Змовини. Оглядини. Коровай. Вінкоплетини. Гільце. Заплітання коси. Дівич-вечір. Перейма. Викуп молодої. Посад. До шлюбу. Вінчання. Від шлюбу. Дарування. Частування. Розплітання коси. Покривання. Комора. Понеділок (гарний, поганий). Вівторок. Середа («циганщина»). Вивідки тощо.

3. Традиційні весільні пісні як синтез багатовікового досвіду народу, їх збирання та дослідження (П. Чубинський, Г. Танцюра, Н. Присяжнюк, М. Шубравська та ін.).

4. Лексика та фразеологія українського весілля (приказки, прислів'я, повір'я, символи).

5. Одяг та страви весільних обрядів (робота з етимологічним та тлумачним словниками).

6. Репродукції картин українських художників М. Пимоненка, В. Маковського, Т. Яблонської на весільну тематику.

Відомо, що основним дидактичним матеріалом для реалізації соціокультурної змістової лінії є тексти.

Тексти соціокультурної тематики передусім повинні презентувати мовний матеріал, що вивчається на уроці, містити інформацію про державу, її столицю, державну символіку, особливості національного мовленнєвого етикету тощо.

Добре продуманий комплексно-тематичний позакласний захід, на якому текст залучається як матеріал для вивчення мовних явищ, мовного тренування і одночасно як джерело культурознавчої інформації, може стати ефективним засобом формування духовно-моральної сфери школярів, їх культурознавчої компетентності. У межах заданої смислової (лексичної) теми, наразі текстів весільної тематики, учні навчаються всім аспектам мови: виразному читанню, правильній вимові, вживанню нових слів, зв'язному висловлюванню думок з опорою і без опори на текст [4].

Завдання 1. *Визначте тему тексту; поміркуйте над основною думкою висловлювання; поділіть текст на закінчені змістові відрізки; визначте засоби міжфразового зв'язку; поясніть розділові знаки.*

Українська народна пісня

Українські весільні пісні синтезують у собі багатовіковий досвід народу; в них знаходимо відгомони давніх вірувань, елементи заклиальної магії, зразки міфологічної образності, сонцепоклонницької символіки, нашарування різних епох. Через різноманітні табу, побажання, висловлені в яскравій художній формі, весільні пісні, весільний обряд, звичаї весілля несуть глибокий виховний заряд, закликають любити рід, родину, не цуратися батька-неньки, чесно працювати і жити поміж своїх і чужих, близьких і далеких людей.

Високий морально-етичний та естетичний ідеали народу втілено в українському весіллі. Як уважно слід вивчати традиційне весілля, щоб поліпшити сучасний обряд, покрасивішати душею, збагатитися духовно! Адже українське весілля – непередавано багате буйноцвіття народного генія, його вражаюча здатність під час чи не найвідповідальнішої події в житті розсипати пригорщі сміху: його зворушливі до сліз туга і печаль, зажура і скорбота, на самому денці яких просвітлює жаринки оптимізму; це і його щемлива розрада, гомінка втіха, естетична насолода, нестримна розвага, що так влучно передається самою назвою – весілля. Недарма І. Франко назвав весільні пісні «епопеєю селянського життя» [3].

Завдання 2.

1. Виразно прочитайте вірш Бориса Грінченка «Весілля».
2. На які дві частини за змістом можна поділити цей вірш?
3. До кого звертається автор у вірші?
4. Якими рядками закінчується вірш?
5. Як ви розумієте останній рядок вірша «Чого сміється молода?»
6. Знайдіть типи переносних значень у вірші (метафора, метонімія, синекдоха).

Завдання 3.

Створіть асоціативний кущ до слова «весілля» (*бояри та дружки, молодий та молода, весілля пісні, танці, коровай, шишки, дивень*).

Завдання 4. *(Колективна робота з тлумачним словником).*

- * молодий і молода (наречений і наречена, князь і княгиня) – хлопець і дівчина, які одружуються;
- * весільні батьки – батьки молодих;
- * бояри (дружки) – найближчі неодружені друзі молодого;
- * дружки – незаміжні подруги молодої;
- * світки – дівчата з боку молодого;
- * весільний староста(шафер) – статечний чоловік, який є розпорядником на весіллі;
- * свати – одружені чоловіки, родичі молодого й молодої.

Завдання 5. Створіть психологічний портрет українців у весільній обрядовості.

(Риси українців: романтичні, доброзичливі, гостинні, поетичні, рішучі, сміливі, дотепні, веселі, жартівливі, комунікабельні, щирі, щедрі, справжні дипломати).

Завдання 6. *З поданих нижче висловів виберіть ті, які здаються вам найбільш влучними. Декілька висловів розберіть синтаксично як прості чи складні речення.*

Народні повір'я, символи:

Як молодик іде свататись, то примічає, кого здибає: як дівчину, жінку, бабу, то буде невдача, а як хлопця, чоловіка, діда, – буде все добре.

Як тільки розплетуть молоду, то коли сяде зараз же дружка на той стілець, то скоро віддасться.

Не можна дружці засиджуватись за столом, бо в дівках засидиться.

Молодим не можна переходити дороги з порожніми відрами.

У неділю ввечері молода при роздачі подругам стрічок зсуне віночки з косами, – то скоро повіддаються.

Як у весіллі бійка, сварка, то в житті молодих не буде злагоди.

Якщо під час весілля падає дощ чи сніг, то молоді будуть багаті.

Поглиблене вивчення народних традицій і звичаїв, пошук нових форм і розвиток творчих здібностей, вияв талантів, креативних навичок необхідно продовжувати у позакласній роботі, а силами гуртківців підготувати та провести виховний захід «Українське весілля» (фрагменти), обов'язково показати його не тільки у межах своєї школи, а й організувати виїзне засідання гуртка для батьків, пенсіонерів району тощо.

Освітня, розвивальна і виховна мета цього виховного заходу становлять єдине ціле: ознайомити учнів з обрядом українського весілля та його основними етапами як одним із провідних жанрів родинно-обрядової творчості, з весільними піснями, елементами народної обрядовості у творах українських письменників; розвивати навички виразного читання, аналізу весільних пісень, визначення їхньої символіки, мотивів, художніх засобів; виховувати почуття поваги до родини та шлюбу як основних цінностей життя, до традицій предків, народних морально-етичних норм.

Методична цінність запропонованого виховного заходу полягає в тому, що він знайомить членів мовного гуртка з українськими народними звичаями, сприяє формуванню національних почуттів і розвитку естетичного смаку, поглибленню знань з української народної весільної обрядовості.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Яким дійством починався весільний обряд і яку мету він переслідував?
2. Коли дівчина подавала сватам рушники, а коли підносила гарбуза?
3. Символом чого є весільне гільце?

4. Які обрядові пісні звучали при випіканні весільного короваю?
5. Хто мав право розплітати косу молодій?
6. Скільки днів, як правило, тривало весілля і чим воно завершувалось?

7. Підготувати повідомлення про те, як описували весільні обряди у своїх творах видатні українські письменники Г. Квітка-Основ'яненко, І. Котляревський, Т. Шевченко, Марко Вовчок, П. Куліш, М. Стельмах, У. Самчук.

7. Завдання для допитливих:

1. Підготуйте повідомлення про дійових осіб весілля та їх ролі.
2. Напишіть твір-роздум про свої враження від художніх полотен (на вибір) М. Пимоненка «Сватання», В. Маковського «Дівич-вечір», К. Трутовського «Весільний викуп», І. Соколова «Весілля», Т. Яблонської «Наречена».

Отже, системне використання текстового матеріалу ознайомлює учнів із характерними особливостями зв'язку висловлювання й готує для глибокого розуміння класичних і створення власних текстів. Саме в процесі аналізу текстів різної тематики у позакласній роботі формується соціокультурна компетентність учнів, розвивається їхня емоційна сфера, відбувається духовне збагачення.

Список використаної літератури

1. **Горошкіна О.** Підручник як засіб формування соціокультурної компетенції учнів / О. Горошкіна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 22. – Ч II. – С. 183–189.
2. **Діденко Н. М.** Методика позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання : дис. ... канд. пед. наук. – К., 2016. – 299 с.
3. **Дмитренко М.** Українське весілля. «Народознавство» – всеукраїнський фольклорно-етнографічний часопис. – № 32, 33 листопад, грудень 1996.
4. **Заєць В. Г.** Методика навчання української мови на текстовій основі (8–9-і класи з поглибленим вивченням) : навч.-метод. посіб. / В. Г. Заєць. – К. : Аграр Медіа Груп, 2015. – 120 с.
5. **Методика** навчання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. І. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
6. **Сафонова В. В.** Соціокультурний підхід к обучению иностранному языку как специальности: дис. ... д-ра пед. наук / В. В. Сафонова. – М., 1992. – 528 с.
7. **Стишов О. А.** Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : моногр. / О. А. Стишов; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2003. – 388 с.

Александрова В. Ф. Шляхи формування соціокультурної компетентності учнів 8–9 класів у позакласній роботі з української мови

У статті подано авторське бачення реалізації соціокультурної змістової лінії у позакласній роботі з української мови у 8–9 класах,

визначено основні шляхи формування соціокультурної компетентності, обґрунтовано її сутність та актуальність, розглянуто питання країнознавчого, лінгвокраїнознавчого та соціолінгвістичного аспектів навчання мови; визначено основні шляхи реалізації соціокультурного підходу до навчання української мови в основній школі, розглянуто основні види завдань для роботи з текстом соціокультурної тематики під час проведення позакласної роботи; наведено приклади визначення соціокультурної компетентності та її складників провідними лінгводидактами. Охарактеризовано соціокультурну компетентність як складник комунікативної компетентності, пов'язаний зі знаннями та вміннями, необхідними для здійснення соціального аспекту використання мови, зі здатністю обирати й використовувати мовні форми й засоби, адекватні меті і ситуації спілкування, соціальним ролям учасників комунікації.

Ключові слова: соціокультурна змістова лінія, соціокультурна компетенція, соціокультурна компетентність, країнознавча, лінгвокраїнознавча, соціолінгвістична компетенція, дидактичний матеріал соціокультурної тематики.

Александрова В. Ф. Пути формирования социокультурной компетентности учеников 8–9 классов во внеклассной работе по украинскому языку

В статье представлено авторское видение реализации социокультурной содержательной линии во внеклассной работе по украинскому языку в 8–9 классах, определены основные пути формирования социокультурной компетентности, обоснована ее сущность и актуальность, рассмотрены вопросы страноведческого, лингвострановедческого и социолингвистического аспектов обучения языку; определены основные пути реализации социокультурного подхода к обучению украинскому языку в основной школе, рассмотрены основные виды задач для работы с текстом социокультурной тематики во время проведения внеклассной работы; приведены примеры определения социокультурной компетентности и ее составляющих ведущими лингводидактами. Охарактеризована социокультурная компетентность как составляющая коммуникативной компетентности, связанная со знаниями и умениями, необходимыми для осуществления социального аспекта использования языка.

Ключевые слова: социокультурная содержательная линия, социокультурная компетенция, социокультурная компетентность, страноведческая, лингвострановедческая, социолингвистическая компетенция, дидактический материал социокультурной тематики.

Aleksandrova V. Ways of formation of socio-cultural competence of the 8–9th graders during extra-curricular activities in Ukrainian

In the article the author's perspective of the socio-cultural content line implementation in extra-curricular activities while teaching Ukrainian to the 8-9th graders is construed, the key pathways of socio-cultural competence formation are established, its essence and relevance are specified, the issues of area studies, language-and-country study as well as sociolinguistic aspects of language teaching are considered; the principal ways of implementation of socio-cultural approach in teaching Ukrainian at comprehensive schools are defined, the basic tasks for working on socio-cultural texts in the course of extra-curricular work are viewed; the cases of defining socio-cultural competence and the components thereof by distinguished linguodidacts are cited, a scope of socio-cultural texts aiming at broadening pupils' outlook and familiarizing them with outstanding personalities, remarkable events in the national history and culture, intellectual and spiritual monuments, Ukrainian customs and traditions valuable both for Ukrainian and world culture is represented and innovative communicative tasks for working on the aforesaid texts as well as using them in real life situations are selected.

The issue of employing socio-cultural instructional material is addressed, the examples of the system of special, intellectual and emotionally-oriented tasks for working on the aforementioned texts are provided, notably on the text illustrating a wedding ceremony (descriptions of weddings from various regions of Ukraine, participants of wedding ceremonies and their roles, the purpose and symbolism of wedding songs and their performers, also proverbs, sayings, Ukrainian artists' pictorial reproductions on the wedding theme, etc.

Key words: socio-cultural content line, socio-cultural competence, socio-cultural competency, area studies, language-and-country study and sociolinguistic competency, socio-cultural instructional material.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2017 р.

Прийнято до друку 25.05.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Горошкіна О. М.

УДК 373.5.016:821.161.2]:316.346.2

Т. І. Бутурлим

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НЕПРИЙНЯТТЯ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА

Випускник загальноосвітньої школи повинен бути носієм високої моральності та соціальної активності, здатним побудувати гармонійну сім'ю в майбутньому. Поступове накопичення гендерних знань, умінь і навичок у загальноосвітній школі забезпечить моральну й когнітивну готовність до рецепції гендерної концепції та конструювання